

Oponentský posudek

diplomové práce Michala Maška „Obraz dubu ve slovanských společnostech“

Diplomová práce Michala Maška s názvem „Obraz dubu ve slovanských společnostech“ (66 s., seznam pramenů a literatury) navazuje na dlouhodobý zájem autora, ochránce přírody, ale také posluchače oboru slavistika, který se projevil už volbou tématu jeho písemné práce, předložené k postupové zkoušce na oboru etnologie.

Práce je rozdělena do čtyř základních kapitol, jimž předchází stručný úvod (s. 7-8), v němž autor formuloval důvody volby tématu a cíle diplomové práce: „ukázat, jak se podoba stromu a lidské bytosti v myšlení příslušníků archaické společnosti vzájemně prolínaly až ztotožňovaly“ a dále „nastítnit to, čím strom člověka a jeho společnost přesahuje“.

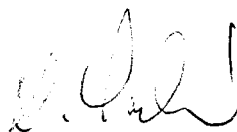
Diplomovou práci zahájila úvodní kapitola „Problematika vnímání dubu archaickými předkřesťanskými společnostmi“ (s. 9-11), která na základě odborné literatury přiblížila význam dubu v životě těchto společností. Na tuto pasáž navázala další kapitola s názvem „Historický pohled“ (s.12-26), která je autorem členěna do tří částí: „Dub v před slovanském období u okolních neslovanských etnik“ (s.12-19), „Obraz dubu v historii slovanských etnik“ (s.20-24) a „Indoevropská etymologie slova dub“ (s.25-26). V této pasáži diplomové práce využil autor dostupných historických pramenů (Novgorodský letopis, Kosmova kronika, Homiliář Opatovický atd.) a odborné literatury, ale také citací z hrdinských eposů (epos o Gilgamešovi, Odyssea, Kalevala) či z folklorní tradice východních a jižních Slovanů (např. ruská pohádka o Kostějovi) k výstižné ilustraci sledovaného tématu.

Druhou část diplomové práce s názvem „Mýtický pohled“ (s.27-51) rozčlenil autor do čtyř subkapitol, z nichž první s názvem „Obřady konající se u dubů“ (s.27-35) lze považovat za nejvýznamnější: jde o shrnutí poznatků o kultu i o funkci dubu v kontextu archaických představ či v praxi obřadní kultury – zde vystupuje do popředí význam dubu v rituálech sněmů či modloslužeb, ve velikonočních procesích s motivy rituální rvačky i s ukázkami písní, v nichž byl vzýván Perun; další funkce dubu souvisely se zhotovováním rituálních předmětů, ale i se svatebními obřady archaických společností, atd. Druhá subkapitola „Léčivé a magické vlastnosti připisované dubu“ (s.36-43) je pokračováním předchozí problematiky s některými zajímavými údaji z tradice východních a jižních Slovanů, zatímco následující pasáž „Pohled na dub jako na strom života“ (44-47) je věnována tomuto pojetí, typického pro tradici Indoevropanů. Závěr této části práce - „Dub v roli spojovací cesty mezi jednotlivými světy ve světle mýtů o stvoření“ (s. 48-51) – rekapituluje některé postřehy a uvádí další doklady.

Poslední kapitola diplomové práce s názvem „Novodobý pohled“ (s. 52-63) je členěna do dvou tématicky zajímavých subkapitol, věnovaných vývoji ve vnímání uctívaných stromů a vztahu dnešní společnosti k památným stromům (s.59-63). Závěr diplomové práce je pak stručným shrnutím poznatků o kultu dubu a o obrazu tohoto stromu v evropské kultuře.

Diplomová práce je výsledkem dlouhodobého studia ochránce přírody, slavisty a etnologa, a tento fakt je už na výběru historických pramenů, poznatků z archeologických či folkloristických výzkumů a z příslušné odborné literatury zcela zřejmý. Práce je přehledně a logicky členěna a její úroveň svědčí o odborném přehledu autora i o jeho schopnosti teoretické interpretace faktů

V Praze dne 6.9.2010.

Doc. L. Sochorová